

Игор Недељковић

ЗАБАВА ИЛИ ВИЗИЈА БУДУЋНОСТИ?

Од свог настанка, Научна Фантастика као жанр се труди да предвиди будућност, да открије последице научног развоја и да упозори на опасности које прете од пребрзог развоја науке и технологије. Родоначелником жанра научне фантастике сматра се роман “Франкенштајн” Мери Шели из 1818. године. Нарочитој популаризацији научне фантастике допринела су дела Херберта Џорџа Велса (*Рајн Свешова, Времејлов* итд.) и Жила Верна (*20.000 миља под морем, Пути у средишње земље* итд.). Иако сва ова дела испуњавају услове да се назову научном фантастиком, сам термин није постојао до 1926. године када га је сковао Хуго Гернсбек, који ће касније основати први часопис посвећен научној фантастици “*Амасини Сториес*”. По њему је названа и најпознатија награда за дела научне фантастике, “Хуго”.

Научна фантастика се по први пут појавила на телевизији током тзв. “Златног Доба” научне фантастике које је трајало од касних 1930-тих до средине 1950-тих година, и то прво у Великој Британији, а затим и у Сједињеним Америчким Државама. Развој специјалних ефеката је омогућио сниматељима да прикажу живе слике замишљених светова без ограничења реалности. Ово чини телевизију одличним медијумом за научну фантастику. Једна од првих научно-фантастичних телевизијских серија је била америчка серија “Капетан Видео и његови Видео Рендери” из 1949. године. И поред малог буџета (25 долара по епизоди), ово је била значајна серија, јер је заинтересовала многе за путовање у свемир, неколико година пре оснивања америчког свемирског програма.

Почетак владавине "Стаза"

Међу најпознатије и најпопуларније серије икада снимљене спадају чувене "Звездане Стазе". Оригиналну серију је осмислио Џин Роденбери, амерички писац научне фантастике. Ова серија, која је емитована од 1966 до 1969 године пратила је авантуре *У.С.С Ентерпрајзе*-а, брода Уједињене Федерације Планета у 23. веку. Чувене речи капетана брода Џејмса Т. Кирка са почетка сваке епизоде најбоље описују серију: "Свемир, последња граница. Ово су путовања свемирског брода *Enterprise*. Његова петогодишња мисија: да истражује чудне, нове светове, да тражи нови живот и нове цивилизације, да смело иде где ни један човек још није ишао."

Па ипак, Звездане Стазе се нису концентрисале искључиво на истраживање свемира. Међуљудски односи су били веома битни. Роденбери се потрудио да у поставку укључи протагонисте различитих раса и народности, као што су јапански поручник Хикару Сулу (Џорџ Такеи), руски инжењер Павел Чеков (Валтер Коенинг), црна поручница Ниота Ухура (Мишел Николс) и ванземаљац са планете Вулкан - Спок (Леонард Нимој).

И дан данас, оригиналне Звездане Стазе имају верну публику због својих порука о расизму, сексизму, политици и поштовању разлика. Снимљена у жеку хладног рата и у време борбе црне популације Америке за своја права, серија је говорила о Федерацији, групи од неколико десетина планета и интелигентних врста обједињених под једну заставу. Сама чињеница да је један од главних карактера рус изазвала је многе полемике у време емитовања серије. Тада је било незамисливо да једна жена, а нарочито црнкиња, буде официр. Време је показало далековидост аутора Звезданих Стаза. Занимљиво је да су Звездане Стазе прва серија која се дрзнула да на Америчкој телевизији прикаже нешто по ондашњем мерилу скандалозно: први "међурасни" пољубац између капетана Кирка и поручнице Ухуре. Основа серије јесте порука да су људи комплексна бића и да дилеме често немају исправан или погрешан одговор. Када се серија појавила, критичари су је мрзели. Једва је преживела емитовање првих пар епизода. Угашена је после само три године приказивања, после чега је дошло до пада популарности научне фантастике на америчкој телевизији. Ипак, серија је постала веома популарна међу гледаоцима и ово није последњи пут да ће се чути име "Звезданих Стаза".

1977. године, филм "Ратови Звезда" је поново пробудио занимање публике за научну фантастику. Убрзо после тога (1978.), снимљена је серија *Battlestar Galactica* - прича о шачици преживелих после напада зле ванземаљске расе на њихових 12 насељених планета. Избеглице

предвођене командантом Адамом покушавају да нађу изгубљено 13. племе људи, за које легенда каже да су се населили на планету звану Земља. И поред велике популарности и добрих критика, серија је прекинута после само годину дана приказивања због превеликих трошкова - серија је коштала милион долара по епизоди.

После много захтева од стране фанова, 1987. године почело је са снимањем наставка серијала Звезданих Стаза, *“Звездане Сџазе: Следећа Генерација”*. Са радњом смештеном 80 година после оригиналне серије, *Следећа Генерација* је драстично проширила једну од главних тема оригиналне серије: идеализам посвећености људске врсте да побољша себе. Такође, наставила је са коришћењем елемената научне фантастике и ванземаљских врста за анализу многих стварних друштвених, политичких, личних и духовних питања. Многе епизоде имају очигледну моралну поуку. Серија је покушала да опише оптимистичку визију будућности Цина Роденберија у којој је људска врста прерасла расизам, предрасуде, грамзивост, сиромаштво, па чак и религију, и посветила се готово искључиво истраживању.

Следећу Генерацију су хвалили да више прати дух “традиционалне” научне фантастике од других серија сличне тематике у то време. Ипак, критикована је што је, на Роденберијево инсистирање, избегавала конфликте међу протагонистима, као и због тога што се превише ослањала на *“Deus ex Machina”* за решавање проблема - пречесто се дешавало да храбра посада нагло измисли потпуно нову и чудотворну технологију да би решила тренутни проблем.

Док је *“Следећа Генерација”* још трајала, 1993. године, почело је приказивање још једне серије Звезданих Стаза - *Звездане Сџазе: Свемирска Сџаница 9*. За разлику од претходних серија, ова се одвијала на непокретној станици. Самим тим, била је ограничена у разноликости тема за приказивање. Због тога се серија више фокусира на односе међу протагонистима, у толикој мери да је дошло до тога да су је неки прозвали “шпанском серијом у свемиру”, али ипак, ова серија има најквалитетнију глуму и најбоље разрађене ликове од свих итерација “Звезданих Стаза”. Тек у каснијим сезонама радња добија на замаху и постаје узбудљивија. И ова серија је приказивана седам година.

Неколико година после, 1995. године, снимљен је још један наставак *“Сџаза”* - *“Војаџер”* прати авантуре посаде малог брода који несрећним случајем бива бачен на други крај галаксије. Посада брода, на челу са капетаницом Џејнвеј покушава да се врати кући и успут наилази на многе нове врсте и многе нове проблеме. То је унело мало свежине у серију, пошто је у претходне три серије Земљин “комшилук” већ био подробно описан и понестајало је места за нове и оригиналне приче. Ова серија је много сличнија оригиналним *“Звезданим Сџа-*

зама“ од *“Следеће Генерације“*. Док се посада из *“Следеће Генерације“* придржава идеала зацртаних од Роденберија и стално покушава да проблеме реши на миран начин, поштујући друге културе, посада *“Војаџера“* је приморана да чини многе непријатне ствари како би преживели. Ово у суштини значи да у *“Војаџеру“* има много више акције него у претходним серијалима, што се допало многим фановима.

Последњи серијал *“Звезданих Сџаза“* до сада снимљен је *“Звездане Сџазе: Ениџеријаз“* из 2001. године. Како је количина снимљеног материјала, историје и чињеница којих се требало придржавати постала огромна, аутори су одлучили да овај серијал сместе у временски период пре оригиналне серије, у време када *Уједињена Федерација Планета* још није ни постојала. Током серије, у прилици смо да видимо развој и увођење у употребу ствари које су у ранијим серијалима биле уобичајене, као што су поља силе или *“фойонска џорџеда“*. Стиче се утисак да су аутори помало претерали упињући се да у што краће време уведу што већи број оваквих *“открића“*. Љубитељи *“Сџаза“* су *“Ениџеријаз“* дочекали подељених мишљења. Највише су му замерали што не прати *“званичну“* историју серије, одавно утврђену у бројним епизодама претходних серијала, званичним романима, књигама и стриповима. Серија је због слабе гледаности укинута после четири сезоне - први случај да неки серијал *“Звезданих Сџаза“* буде укинут, уместо да буде завршен регуларно.

Релативни неуспех *“Ениџеријаз“* је натерао продуценте серијала да на неко време *“замрзну“* снимање нових серијала. 2. фебруар 2005. године је био први дан у осамнаест година да на телевизији није емитована нова епизода *“Звезданих Сџаза.“* Загриженим љубитељима је преостало само да гледају репризе на бројним каналима.

Конкуренција

Наравно, *“Звездане Сџазе“* нису једина научнофантастична серија. Једна од популарнијих серија са сличном тематиком *“Свемирске опере“* је била серија *“Вавилон 5“* из 1993. године. За нас је посебно занимљиво да једну од главних личности у овој серији са великим успехом глуми Мира Фурлан. Серија прати дешавања на станици Вавилон 5, последњој од Вавилон станица, која претставља последњу шансу за мир између великог броја раса. Људи, Центаури, Нарни, Минбари и многе друге. Универзум у коме се серија одвија је веома добро осмишљен. Радња се догађа неких двеста година у будућности. Људи су открили да нису сами у свемиру. Рат је потресао темеље људског друштва, и натегнут мир који траје тек десет година

доноси наду за успешну будућност међу звездама. Ипак, свет је окрутан и јављају се знаци невоља на помолу.

Аутори Вавилон 5 су се трудили да превазиђу стереотипе типичне за друге научно-фантастичне серије. Од почетка је планирано да серија буде што више верна науци. Потрудили су се да за ауторе сценарија узму врхунске писце научне фантастике. Серија је требало да буде револуционарна по визуелним ефектима и садржају. Што је најважније, серија се ослободила стега епизодне телевизије, континуално пратећи једну велику причу током целог свог трајања. Аутори су ову серију озбиљно схватили и како драмско дело и као научну фантастику, и успели су да бриљирају у оба случаја.

Основна карактеристика серије је богата и комплексна радња. Пошто је од почетка планирано да радња серије траје пет година, са наглим променама и изненађењима планираним од почетка, Вавилон 5 нуди велику дубину и комплексност приче. Ситни детаљи са почетка прве сезоне добијају на значају тек негде у трећој или четвртој сезони.

Друга јака страна серије је да се протагонисти заиста развијају и мењају током серије. Нема јасно дефинисаних хероја и злочинаца, али има много комплексних карактера са сопственим циљевима и мотивацијама, које су у већини случајева на почетку сакривене.

Вавилон 5 спада у врхунац научнофантастичног приповедања, у потпуно различитој категорији од *“Звезданих Сџаза”* код којих свака епизода чини засебну целину.

Ово је прва телевизијска серија која је користила рачунарску графику за све сцене у свемиру, па чак и за сцене са протагонистима у скафандерима. Развој технологије је довео до тога да се данас класичне макете и друге методе готово уопште и не употребљавају. Рачунарска графика је постала стандард за модерне научнофантастичне серије.

Повратак на земљу

Пошто је телевизија визуелни медијум, она користи много мање објашњавања и нарације за објашњавање позадине замишљених светова од књижевних дела. Због тога, дефиниције и границе жанра научне фантастике се мање поштују него у штампи - под дефиницију научне фантастике често потпадају серије које се баве фантазијом или хорором.

Најкласичнији облик научне фантастике на телевизији је такозвана *“Свемирска Опера”*, у којој главни јунак или група људи истражује непознате крајеве свемира. Ово олакшава посао ауторима пошто сценографија може бити ограничена на релативно скупчен

простор свемирског брода што смањује цену продукције и омогућава ауторима да се концентришу на развој ликова и уштеде новац.

Са друге стране, јављају се серије које се одигравају на Земљи, како у блиској будућности тако и у данашњици, са елементима неуобичајеног или паранормалног. Најбољи пример овакве серије је *“Досије X”* из 1993, једна од најгледанијих серија свих времена. Ова серија прати доживљаје агената ФБИ Фокса Молдера и Дејне Скали и њихово истраживање паранормалних случајева - свега од мутаната и смртоносних инсеката до глобалне завере за прикривање колонијације Земље од стране злих ванземаљаца. Агенти Молдер и Скали су потпуно различити. Молдер верује у паранормално док је Скали скептик. Заједно истражују паранормалне случајеве који стављају њихове животе на коцку.

Ова серија је имала велики утицај на популарну културу. Угледајући се на раније популарне серије као што су *“Twin Peaks”* и *“Зона Сумрака”*, серија је унела свежу крв у телевизијску научну фантастику. Она комбинује елементе натприродног и хорора са елементима научне фантастике са нарочитим акцентом на биологију, генетику и друге научне дисциплине. Комбинује теорије завере, серијске убице, ванземаљце, демоне и многе друге елементе у познату *“обланду”* детективске серије, са елементима хумора и мистике.

Главни проблем серије је непрестана тензија. Стално се постављају нова питања док одговори стижу ретко или никада. Серија је и завршена без одговора на кључне недоумице које је поставила. Аутори су се одлучили да најсочније ствари оставе за целовечерње филмове. (први филм је снимљен 1998 године, а тренутно трају преговори за почетак снимања другог филма). Окосница *“Досије X”* је филмски стил и атмосфера. Свака епизода серије изгледа пре као филм у малом. Натприродне ствари изгледају што реалније могуће, бришући границе између нормалног и паранормалног.

Још једна научно фантастична серија која се одвија на Земљи у данашње време је *“Stargate SG-1”* урађена на основу филма *“Stargate”* из 1994. Премијеру је доживела 1997 и још увек се приказује, што је чини једном од најдуговечнијих научнофантастичних серија икада. Основна премиса серије је да је америчка војска открила ванземаљски артефакт - капију која омогућава путовање до других планета. Наравно, протагонисти крећу у истраживање мистерија космоса. Сценаристи серије су имали доста времена да развију митологију ове серије. Звездане капије су створили *Древни*, ултранапредна раса која је нестала пре више хиљада година, и људи и неколицина других раса полако уче да их користе. Једна од њих је паразитска, змијолика раса Гоа’улда која је готово успела да покори целу галаксују у тренутку када земљани ступљају на сцену.

Своју привлачност серија вуче из тога да је потенцијал Звездане капије неограничен: Никад се не зна шта ће наш тим открити са друге стране капије. Ово чини серију веома заразном, иако је понекад потребно неколико епизода да би се разјаснило шта се дешава.

Како се развија, “Stargate SG-1“ се развија у конвенционалну телевизијску свемирску оперу. Крађом технологије и трговином са напредним расама, америчка војска добија приступ све напреднијим технологијама, које се негде од средине серије могу мерити са технологијом виђеном у “Звезданим Стазама.“

Због велике популарности, серија је добила и званични “spinoff“ - “Stargate Atlantis“ који такође ужива велику популарност. Радња серије се одвија у самој Атлантиди - великом граду - свемирском броду *Древних* који је вековима лежао сакривен у другој галаксији. Земља шаље интернационални тим истраживача да испита град и проучи нову галаксију. Занимљиво је да том тиму припадају и чланови са подручја Србије, чији се говор може чути у позадини у неколико наврата.

Неки нови клинци или рециклажа старог?

Временом су се појавиле многе серије које опонашају неке од наведених. У великом броју копија, ипак се издвајају серије које садрже трачак оригиналности. Таква је на пример серија “Farscape“ из 1999. Главни јунак серије је Џон Крајтон, савремени астронаут са Земље који за време експерименталног лета наилази на црвоточину и доспева на други крај универзума, у сред међузвезданог рата. Пошто му је брод оштећен, Крајтон доспева на џиновски живи брод по имену *Моја*, чију посаду сачињава група бегунаца од закона. Многи од њих су изгубљени колико и он и серија прати њихове покушаје да се врате кућама.

“Farscape“ има много сличности са другим научно-фантастичним серијама, са групом авантуриста који из епизоде у епизоду наилазе на невољу док истражују свемир. Па ипак, ова серија се истиче добром продукцијом и специјалним ефектима. Неколицина чланова *Мојине* посаде су лутке из продукције Џима Хенсона (Мапет шоу), али ни у једном тренутку не изгледају мање живе од људских глумаца.

Још битније, прича и дијалози серије варирају између озбиљних и комичних. Крајтонова тенденција да стално наводи цитате из поп-културе 20. века, од филма “Умри Мушки“ до “Мониџија Пајџона“ је била нарочито популарна код фанова.

Најјача страна серије је то што су личности јасно дефинисане. Однос између главних јунака се постепено развија током серије, од нетрпељивости на почетку до дубоке привржености и узајамне бриге

на крају серије. Међуљудски (ако се тај израз може применити на ванземаљце) издвајају ову серију и чине је вредном гледања.

Још једна научно-фантастична серија која се ослања на ликове и причу је серија “Firefly“.

И то је оно што је чини одличном. СФ је у “Firefly“-у присутан само као алатка, као средство којим је испричана прича. Прича о људима и њиховој слободи.

Малком Рејнолдс је био наредник у великом грађанском рату. Био је то човек пун снаге, воље и вере у Бога, али у и живот и све што уз њега иде. А онда је његова страна изгубила рат, а он веру. Годинама касније, Мал Рејнолдс, сада капетан највеће свемирске крнтије још од Милениумског Сокола, лута од планете до планете, тражећи посао. Ако је посао ван оквира закона, тим боље - јер законе ионако сада праве његови непријатељи, победници у великом рату. Кроз све авантуре га прати његова храбра посада, ако тако можете назвати је банду добродушних губитника са тамном прошлошћу. Са њима Мал лети кроз свемир, кроз авантуре, знајући да је то једини начин да остане слободан и, повремено, украде нешто вредно.

Како каже уводна песма - могу да му узму све, и љубав, и земљу, али не могу да му узму небо.

Ритам серије је одличан. Њени творци не покушавају да испричају пет прича одједном, барем не кроз ток једне епизоде. Заправо, лична сага сваког члана посаде се полако разматава током целе серије и употпуњује главну радњу. Ово није једна од оних серија у којој се фабула заокружује на крају сваке пренатрпане епизоде, и, са малим изузетцима, све се ресетује на почетку следеће. Овде оживљени остају. Оваквим спорим приступом, аутори дају времена гледаоцима да удахну радњу, али и себи да угурају добре штосеве и fine детаље којих је “Firefly“ препун. Све подсећа на приче око логорске ватре, што је у савршеном складу са насловом серије (узгред, Firefly је назив класе Маловог брода, по имену Serenity. Наравно, и иза овог имена постоји прича, али за то треба погледати серију).

Атмосфера је још боља. Радња је смештена на неколико планета, ограничена на релативно мали део свемира (ако се узму у обзир остале *space faring* серије). Све је у вестерн духу: има коња, има пиштоља који личе на старе револвере, има пљачке воза, има кантри музике. Али као и све остало, вестерн приступ није ту зарад себе, већ је у питању сјајан начин да се пренесе осећај усамљених људских колонија у пустој прерији свемира. Као поновно освајање дивљег запада, у *space-age* варијанти. Само без побеснелих индијанаца (мада, ту су помахнитали Reaver-и, ако баш желите да вучете паралеле).

Ипак, ликови су ти који чине серију посебном. Поред капетана Рејнолдса, за кога је најбољи опис комбинација Робина Худа и ликова

које је тумачио Џон Вејн, ту је и доктор-бегунац, његова ултра-интелигентна и ментално поремећена сестра, веома симпатична tom-boy механичарка, нека врста ратника-свештеника, лепа проститутка, детињасти пилот, његова zgodна и ратоборна жена (ветеран из рата и Малов први официр) и “Човек Звани Џејн“. А Џејна, то бандитско копице, нећу ни да покушам да објасним, осим што ћу рећи да такву особу морате сами видети. Једноставно, вреди одгледати серију.

Наравно, а као да је то у духу саме серије, све што је добро има и мрачну страну. Код “Firefly“-а, у питању је кућа Fox, и чињеница да су угасили серију после десетак епизода. Пилот и тринаест додатних прича је све што имамо од овог фантастичног ТВ остварења. Због иницијалне ниске гледаности и велике цене производње, Firefly је престао да лети, али, на срећу, због велике потражње, снимљен је и филм под насловом “Serenity“. Ако све буде како треба, глумци су потписали за још два наставка.

Сећате ли се да сам раније поменуо серију Галактика? 2003. године емитована је прва епизода “римејк“ ове популарне серије. Љубитељи оригиналне серије су страховали да ће њихово чедо бити упропашћено, да није могуће поновити успех старе добре Галактике...

Ипак, серија је изненадила већину. Нова верзија Галактике почиње идејом да се човечанство развило на другом крају галаксије. Њихов технолошки напредак се показује кобним када Сајлонци, самосвесни роботи које су људи направили, одлучују да су људи несавршени и да морају бити уништени. Серија почиње смртоносним нападом који готово успева у томе, и мали број преживелих бежи у свим бродовима које су били у стању да нађу.

Осим основне премисе и имена неколицине главних јунака, ова озбиљна серија има мало тога заједничког са оригиналом из 1978. Оригинал се није много бринуо за реализам и путовања брода из имена серије су више личила на велику журку у свемиру него на очајничко преживљавање. Римејк је много реалнији и мрачнији, приказујући напоре преживелих да одрже прибраност док им понестаје хране, воде, горива и наде.

Јака страна нове Галактике јесте начин на који се ликови боре са овом ситуацијом. Командант Адама својим људима даје разлог да се боре тако што им поставља задатак да пронађу планету за коју се одавно сматра да је мит - Земљу.

Главна разлика у односу на стару серију јесте да су неки од Сајлонаца идентични људима. Већ у првој сезони, за неке од главних јунака се испоставља да су у ствари Сајлонски “спавајући агенти“ и сами несвесни своје праве природе.

Међу најсвежије серије које обећавају свакако спада и серија “Heroes“ из 2006. године.

Замислите да сте у стању да летите, или да се телепортујете. Да читате туђе мисли или да предвиђате будућност. Ово би вас учинило другачијим од осталих. Док би вас неки сматрали посебним, други би вас прогласили за наказу. Ово је један од централних мотива нове НБЦ-јеве серије “Heroes”.

На први поглед би било лако назвати ову серију копијом популарних X-men. То не би било праведно. Иако се серија труди да имитира “feeling” стрипа, аутори су успели да избегну разметљивост карактеристичну за стрипове о суперхеројима и да протагонисте серије опише као нормалне људе, са својим стремљењима, страховима и надама, којима изненада почну да се догађају чудне ствари.

Радња серије је веома комплексна, и концентрише се на развој ликова. У серији “Heroes”, група обичних људи широм света открива да поседује натприродне способности. Међу њима је и Хиро, јапански службеник, треки и заљубљеник у X-men стрипове који је у стању да зауставља време, Клер, нерањива средњошколка из Тексаса којој свака повреда зараста готово тренутно, Исак, млади сликар који под утицајем дрога слика будућност и многи други. Њих све судбина вуче једне ка другима док покушавају да схвате шта им се дешава и спрече уништење Њу Јорка у нуклеарној експлозији коју је Исак предвидео.

За сада, серија има много потенцијала и постигла је велику гледаност. Иако у серији нема много акције, готово свака епизода се завршава узбудљивим “cliffhanger-ом” због кога је тешко издржати чекање следеће.

Научна Фантастика на нашој телевизији

Код нас је стање са научно-фантастичним серијама одувек било средње жалосно. Осамдесетих година код нас је емитована оригинална Галактика, у оквиру тадашњег босанског ноћног програма “Ноћ и Дан” емитовано је пола прве сезоне “Звезданих Сџаза: Нова Генерација” са све безобразном поруком “Крај Серије” по завршетку последње епизоде... А онда се распала стара Југославија и етром је завладао хаос. Спорадично је пуштано по пар епизода ове или оне серије, никад до краја, увек у неким егзотичним терминима. Почетком 21. века, телевизија “Кошава” је емитовала комплетну серију “Звездане Сџазе: Свемирска Сџаница 9”, РТС је емитовао готово целу серију “Farscape”, али увек у “ударном” термину суботом после поноћи...

У комшилуку су ствари биле мало боље. Они који су могли да “ухвате” други програм хрватске радио телевизије били су у прилици да одгледају све што је икада снимљено од “Звезданих Стаза” и многе друге серије.

У последње време, и код нас се поправља стање. Нова телевизијска станица “Авала“ је скоро завршила са емитовањем “Енџерџа“, Студио Б тренутно репризира “*Farscape*“, а РТС је крајем прошле године емитовао пилот епизоду нове Галактике, уз обећање да ће пустити и серију кад тад...

До тада, остаје нам само сателитска телевизија или полулегално преузимање нових епизода серије са интернета. Занимљиво је то да се НБЦ, телевизијска кућа која снима серију “Хероес“ одлучио да епизоде серије учини доступним за бесплатан download са званичног сајта серије www.nbc.com/Heroes/. Нове епизоде се на сајт постављају одмах после емитовања на телевизији. Па ко воли...